Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 26ης Σεπτεμβρίου 2024*

«Αίτηση αναιρέσεως – Κρατικές ενισχύσεις – Καθεστώς ενισχύσεων που έθεσε σε εφαρμογή η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπέρ ορισμένων μεγάλων καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας – Απαλλαγή από τα τέλη δικτύου για την περίοδο 2012-2013 – Απόφαση που κηρύσσει το καθεστώς ενισχύσεων ασυμβίβαστο με την εσωτερική αγορά – Προσφυγή ακυρώσεως – Προθεσμία ασκήσεως προσφυγής – Παραδεκτό – Άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Έννοια της "κρατικής ενισχύσεως" – Κρατικοί πόροι – Οιονεί φορολογική επιβάρυνση ή άλλες υποχρεωτικές εισφορές»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-795/21 P και C-796/21 P,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ασκηθείσες στις 16 Δεκεμβρίου 2021,

WEPA Hygieneprodukte GmbH, με έδρα το Arnsberg (Γερμανία),

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, πρώην Wepa Leuna και Wepa Papierfabrik Sachsen, με έδρα το Arnsberg,

εκπροσωπούμενες από τους H. Janssen, D. Salm και A. Vallone, Rechtsanwälte,

αναιρεσείουσες στην υπόθεση C-795/21 P,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann, τον C. Kovács και τον T. Maxian Rusche, επικουρούμενους από τον H. Heinrich, Rechtsanwalt,

καθής πρωτοδίκως,

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

και

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,

αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-796/21 P,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

WEPA Hygieneprodukte GmbH, με έδρα το Arnsberg (Γερμανία),

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, πρώην Wepa Leuna και Wepa Papierfabrik Sachsen, με έδρα το Arnsberg,

εκπροσωπούμενες από τους H. Janssen, D. Salm και A. Vallone, Rechtsanwälte,

προσφεύγουσες πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann, τον C. Kovács και τον T. Maxian Rusche,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τρίτου τμήματος, N. Piçarra, N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Ιουνίου 2023,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 9ης Νοεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτησή τους αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P, η WEPA Hygieneprodukte GmbH και η WEPA Deutschland GmbH & Co. KG (στο εξής, από κοινού: εταιρίες WEPA) ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 6ης Οκτωβρίου 2021, Wepa Hygieneprodukte κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-238/19, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2021:648), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή τους για την ακύρωση της απόφασης (ΕΕ) 2019/56 της Επιτροπής, της 28ης Μαΐου 2018, σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων SA.34045 (2013/C) (πρώην 2012/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Γερμανία υπέρ καταναλωτών βασικού φορτίου σύμφωνα με το άρθρο 19 του StromNEV (ΕΕ 2019, L 14, σ. 1) (στο εξής: επίμαχη απόφαση).

2 Με την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

3 Με τις ανταναιρέσεις που άσκησε σε καθεμιά από τις υποθέσεις C-795/21 P και C-796/21 P, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί επίσης την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

Το νομικό πλαίσιο

4 Η αιτιολογική σκέψη 39 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 [ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2015, L 248, σ. 9), αναφέρει τα εξής:

«Χάριν της διαφάνειας και της ασφάλειας του δικαίου, είναι σκόπιμο να δίνεται δημόσια πληροφόρηση για τις αποφάσεις της Επιτροπής, τηρώντας, ταυτόχρονα, την αρχή ότι οι αποφάσεις για υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων απευθύνονται στα οικεία κράτη μέλη. Είναι, ως εκ τούτου, σκόπιμο να δημοσιεύονται είτε εξ ολοκλήρου είτε σε περιληπτική μορφή όλες οι αποφάσεις οι οποίες μπορεί να θίγουν τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μερών, ή να διατίθενται αντίγραφα των εν λόγω αποφάσεων στα ενδιαφερόμενα μέρη, στις περιπτώσεις που δεν έχουν δημοσιευθεί ή που δεν έχουν δημοσιευθεί εξ ολοκλήρου».

5 Το άρθρο 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

[…]

η) “ενδιαφερόμενο μέρος”: κάθε κράτος μέλος και κάθε πρόσωπο, επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων των οποίων τα συμφέροντα μπορεί να θιγούν από τη χορήγηση μιας ενίσχυσης, και ιδίως ο δικαιούχος της ενίσχυσης, οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές ενώσεις».

6 Το άρθρο 32 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δημοσίευση των αποφάσεων», προβλέπει, στην παράγραφο 3, τα εξής:

«Η Επιτροπή δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις αποφάσεις που λαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 2 και στο άρθρο 9.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίμαχη απόφαση

7 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως εκτίθεται στις σκέψεις 1 έως 22 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, μπορεί να συνοψιστεί ως ακολούθως.

Επί των επίμαχων νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων

Επί του συστήματος τελών δικτύου πριν από τη λήψη των επίδικων μέτρων

8 Το άρθρο 21 του Energiewirtschaftsgesetz (νόμου περί προστασίας του ενεργειακού εφοδιασμού), όπως τροποποιήθηκε με τον Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften (νόμο περί αναθεωρήσεως της νομοθεσίας στον τομέα της ενέργειας), της 26ης Ιουλίου 2011 (BGBl. 2011 I, σ. 1554), αλλά πριν από τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes (νόμος για την ανάπτυξη της αγοράς ηλεκτρικής

ενέργειας), της 26ης Ιουλίου 2016 (BGBl. 2016 I, σ. 1786, στο εξής: EnWG 2011), όριζε, μεταξύ άλλων, ότι τα τέλη δικτύου πρέπει να είναι εύλογα, να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι διαφανή και να βασίζονται στο κόστος αποτελεσματικής εκμεταλλεύσεως του δικτύου.

9 Το άρθρο 24 του EnWG 2011 εξουσιοδοτούσε τη Γερμανική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση να θεσπίσει, με κανονιστική πράξη, λεπτομερείς διατάξεις όσον αφορά, αφενός, τον προσδιορισμό της γενικής μεθόδου καθορισμού των τελών δικτύου και, αφετέρου, τη ρύθμιση των ειδικών περιπτώσεων χρήσης του δικτύου, καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η ρυθμιστική αρχή μπορούσε να επιτρέπει ή να απαγορεύει εξατομικευμένα τέλη δικτύου.

10 Το άρθρο 17 της Stromnetzentgeltverordnung (ομοσπονδιακής κανονιστικής απόφασης για τα τέλη του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας), της 25ης Ιουλίου 2005 (BGBl. 2005 I, σ. 2225, στο εξής: κανονιστική απόφαση StromNEV 2005), καθορίζει τη μέθοδο υπολογισμού που πρέπει να χρησιμοποιούν οι διαχειριστές δικτύου για τον καθορισμό των γενικών τελών. Πρόκειται για μέθοδο σε δύο στάδια, συνιστάμενη, κατ' αρχάς, στον καθορισμό των διαφόρων στοιχείων του ετήσιου κόστους του συνόλου των δικτύων και, στη συνέχεια, στον υπολογισμό των γενικών τελών βάσει του ετήσιου συνολικού κόστους δικτύου.

11 Για τον καθορισμό των γενικών τελών λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα δύο στοιχεία, ήτοι, η «συνάρτηση ταυτοχρονισμού», η οποία αντικατοπτρίζει την πιθανότητα η ατομική κατανάλωση ενός χρήστη να συνεισφέρει στο ετήσιο φορτίο αιχμής του σχετικού επιπέδου δικτύου, και το ανώτατο επίπεδο εσόδων ανά διαχειριστή που καθορίζεται από την Bundesnetzagentur (Ομοσπονδιακή Ρυθμιστική Αρχή Δικτύων, Γερμανία) (στο εξής: BNetzA) βάσει συγκριτικής ανάλυσης με άλλους διαχειριστές δικτύου, προκειμένου να αποφευχθεί η αντιστάθμιση, διά των τελών δικτύου, του κόστους που οφείλεται στην αναποτελεσματικότητα.

12 Το άρθρο 19 της κανονιστικής απόφασης StromNEV 2005 προβλέπει εξατομικευμένα τέλη για κατηγορίες χρηστών των οποίων τα προφίλ κατανάλωσης και φορτίου είναι πολύ διαφορετικά από εκείνα άλλων χρηστών (στο εξής: μη τυπικοί χρήστες). Τα τέλη αυτά λαμβάνουν υπόψη, σύμφωνα με την αρχή κατά την οποία τα τέλη δικτύου αντανακλούν το κόστος του δικτύου, τη συμβολή των εν λόγω μη τυπικών χρηστών στη μείωση ή στην αποτροπή της αύξησης του κόστους δικτύου.

13 Συναφώς, το άρθρο 19, παράγραφος 2, της κανονιστικής απόφασης StromNEV 2005 θεσπίζει εξατομικευμένα τέλη για τις ακόλουθες δύο κατηγορίες μη τυπικών χρηστών:

– τους χρήστες με ετήσιο φορτίο αιχμής το οποίο αποκλίνει σημαντικά και προβλέψιμα από το ταυτοχρονισμένο ετήσιο φορτίο αιχμής όλων των άλλων χρηστών δικτύου που είναι συνδεδεμένοι στο ίδιο δίκτυο, δηλαδή των χρηστών που καταναλώνουν συστηματικά ηλεκτρική ενέργεια εκτός των ωρών αιχμής (στο εξής: αντικυκλικοί καταναλωτές), και

– τους χρήστες με ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας που ανέρχεται σε τουλάχιστον 7 000 ώρες χρήσης και υπερβαίνει τις 10 γιγαβατώρες (στο εξής: καταναλωτές βασικού φορτίου).

14 Μέχρι την τροποποίησή της με τον νόμο EnWG 2011, η κανονιστική απόφαση StromNEV 2005 προέβλεπε ότι οι αντικυκλικοί καταναλωτές και οι καταναλωτές βασικού φορτίου βαρύνονταν με εξατομικευμένα τέλη υπολογιζόμενα σύμφωνα με τη «μεθοδολογία της φυσικής διαδρομής», η οποία είχε καθοριστεί από την BNetzA. Η μέθοδος λάμβανε υπόψη το κόστος δικτύου που προκαλούσαν οι αντικυκλικοί καταναλωτές και οι καταναλωτές βασικού φορτίου, με ελάχιστο τέλος ίσο προς το 20 % των δημοσιευμένων γενικών τελών (στο εξής: ελάχιστη εισφορά). Η

ελάχιστη εισφορά εξασφάλιζε την καταβολή αντισταθμίσματος για την εκμετάλλευση του δικτύου με το οποίο οι καταναλωτές αυτοί ήταν συνδεδεμένοι, αν τα εξατομικευμένα τέλη που υπολογίζονταν σύμφωνα με τη μεθοδολογία της φυσικής διαδρομής ήταν χαμηλότερα από την ελάχιστη αυτή εισφορά ή ακόμη και σχεδόν μηδενικά.

Επί των επίδικων μέτρων

15 Κατά το άρθρο 19, παράγραφος 2, δεύτερη και τρίτη περίοδος, της κανονιστικής απόφασης StromNEV 2005, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο EnWG 2011, από 1ης Ιανουαρίου 2011, ημερομηνία αναδρομικής εφαρμογής της διάταξης αυτής, τα εξατομικευμένα τέλη για τους καταναλωτές βασικού φορτίου καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από πλήρη απαλλαγή από τα τέλη δικτύου (στο εξής: επίδικη απαλλαγή), χορηγούμενη κατόπιν αδείας της αρμόδιας ρυθμιστική αρχής, δηλαδή της BNetzA, ήτοι της ρυθμιστικής αρχής του εμπλεκόμενου ομόσπονδου κράτους. Το κόστος της ως άνω απαλλαγής επωμίστηκαν οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς ή διανομής ανάλογα με το επίπεδο του δικτύου με το οποίο ήταν συνδεδεμένοι οι δικαιούχοι.

16 Κατά το άρθρο 19, παράγραφος 2, έκτη και έβδομη περίοδος, της κανονιστικής απόφασης StromNEV 2005, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο EnWG 2011, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς υποχρεούνταν να επιστρέφουν στους διαχειριστές συστημάτων διανομής ποσό ίσο προς την απώλεια εσόδων που προέκυπτε από την επίδικη απαλλαγή και όφειλαν να αντισταθμίζουν, μεταξύ τους, τις δαπάνες που συνεπαγόταν η απαλλαγή αυτή, μέσω οικονομικής αντισταθμίσεως σύμφωνα με το άρθρο 9 του Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz (νόμου για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας), της 19ης Μαρτίου 2002 (BGBl. 2002 I, σ. 1092), οπότε ο καθένας επωμιζόταν την ίδια οικονομική επιβάρυνση, υπολογιζόμενη αναλόγως της ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας που παρείχε στους ωφελούμενους από το επίμαχο μέτρο οι οποίοι ήταν συνδεδεμένοι με το δίκτυό του.

17 Από το 2012 και εφεξής, με την απόφαση της BNetzA της 14ης Δεκεμβρίου 2011 (BK8-11-024) (στο εξής: απόφαση της BNetzA του 2011) προβλέφθηκε ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός. Κατά τον εν λόγω μηχανισμό, οι διαχειριστές συστημάτων διανομής εισέπρατταν, από τους τελικούς καταναλωτές ή τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, μια προσαύξηση (στο εξής: επίδικη προσαύξηση) το ποσό της οποίας καταβαλλόταν στη συνέχεια στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς για να αντισταθμιστεί η απώλεια εσόδων που οφειλόταν στην επίδικη απαλλαγή.

18 Το ποσό της επίδικης προσαύξησης καθοριζόταν κάθε έτος, εκ των προτέρων, από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, βάσει μεθόδου που προσδιόριζε η BNetzA. Το σχετικό ποσό για το έτος 2012, πρώτο έτος εφαρμογής του μηχανισμού, καθορίστηκε απευθείας από την BNetzA.

19 Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονταν στο κόστος της επίδικης απαλλαγής για το έτος 2011 και, επομένως, κάθε διαχειριστής συστημάτων μεταφοράς και διανομής όφειλε να φέρει ο ίδιος τις ζημίες που συνδέονταν με την απαλλαγή αυτή για το ως άνω έτος.

Επί του μεταγενέστερου των επίδικων μέτρων συστήματος τελών δικτύου

20 Κατά τη διοικητική διαδικασία η οποία οδήγησε στην έκδοση της επίμαχης απόφασης, η επίδικη απαλλαγή ακυρώθηκε κατ' αρχάς με δικαστικές αποφάσεις του Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου Ντίσελντορφ, Γερμανία) της 8ης Μαΐου 2013 και του Bundesgerichtshof (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, Γερμανία) της 6ης Οκτωβρίου 2015. Στη συνέχεια, η εν λόγω απαλλαγή καταργήθηκε, από 1ης Ιανουαρίου 2014, με την κανονιστική απόφαση StromNEV 2005, όπως τροποποιήθηκε με την Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts (κανονιστική απόφαση περί τροποποιήσεως των κανονιστικών αποφάσεων στον τομέα της ενέργειας), της 14ης Αυγούστου 2013 (2013 (BGBl. 2013 I, σ. 3250) (στο εξής: κανονιστική απόφαση StromNEV 2013). Η κανονιστική απόφαση StromNEV 2013 επανεισήγαγε, για το μέλλον, εξατομικευμένα τέλη υπολογιζόμενα σύμφωνα με τη μεθοδολογία της φυσικής διαδρομής, προβλέποντας, αντί μιας ελάχιστης εισφοράς, κατ' αποκοπήν τέλη ύψους 10, 15 και 20 % επί των γενικών τελών, αναλόγως της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας (αντιστοίχως 7 000, 7 500 και 8 000 ώρες ετήσιας χρησιμοποιήσεως του δικτύου).

21 Η κανονιστική απόφαση StromNEV 2013 εισήγαγε ένα μεταβατικό καθεστώς, ισχύον από τις 22 Αυγούστου 2013 και εφαρμοστέο αναδρομικώς στους καταναλωτές βασικού φορτίου που δεν είχαν τύχει ακόμη της επίδικης απαλλαγής για τα έτη 2012 και 2013. Αντί για εξατομικευμένα τέλη υπολογιζόμενα σύμφωνα με τη μεθοδολογία της φυσικής διαδρομής και της ελάχιστης εισφοράς, το εν λόγω καθεστώς προέβλεπε αποκλειστικά την επιβολή στους καταναλωτές αυτούς των ως άνω κατ' αποκοπήν τελών.

Επί της διοικητικής διαδικασίας και της επίμαχης απόφασης

22 Κατόπιν πολλών καταγγελιών, η Επιτροπή δημοσίευσε, στις 4 Μαΐου 2013, την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων βάσει των επίδικων μέτρων (ΕΕ 2013, C 128, σ. 43).

23 Μετά το πέρας διαδικασίας κατά τη διάρκεια της οποίας η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 28 Μαΐου 2018, την επίμαχη απόφαση.

24 Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, από την 1η Ιανουαρίου 2012 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε χορηγήσει παρανόμως κρατικές ενισχύσεις υπό τη μορφή της επίδικης απαλλαγής.

25 Ειδικότερα, η Επιτροπή συμπέρανε ότι το ποσό των κρατικών ενισχύσεων αντιστοιχούσε στο κόστος δικτύου που προκάλεσαν οι απαλλασσόμενοι καταναλωτές βασικού φορτίου κατά τα έτη 2012 και 2013 ή, αν το εν λόγω κόστος ήταν μικρότερο από την ελάχιστη εισφορά, σε αυτήν την τελευταία.

26 Επιπλέον, η Επιτροπή επισήμανε ότι οι ενισχύσεις αυτές ήταν ασύμβατες με την εσωτερική αγορά, καθόσον δεν καλύπτονταν από καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 107, παράγραφοι 2 και 3, ΣΛΕΕ και δεν μπορούσαν να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά για άλλο λόγο.

27 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή αποφάσισε τα ακόλουθα:

– η επίδικη απαλλαγή συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, στο μέτρο που οι καταναλωτές βασικού φορτίου είχαν απαλλαγεί από την καταβολή των τελών δικτύου, που αντιπροσώπευαν το κόστος δικτύου που προκαλούσαν, ή, από την ελάχιστη αυτή εισφορά, αν το εν λόγω κόστος δικτύου ήταν μικρότερο από την εισφορά αυτή·

– η επίμαχη ενίσχυση είχε χορηγηθεί από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και δεν ήταν συμβατή με την εσωτερική αγορά·

– η ατομική ενίσχυση που είχε χορηγηθεί βάσει του επίμαχου καθεστώτος δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση εάν, κατά τον χρόνο χορήγησής της, πληρούσε τις προϋποθέσεις που ορίζει ο κανονισμός σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis), ο οποίος εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) 994/98 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1998, για την εφαρμογή των άρθρων [107] και [108 ΣΛΕΕ] σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ 1998, L 142, σ. 1), και

– η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αφενός, υποχρεούνταν να ανακτήσει εντόκως από τους δικαιούχους τις ασυμβίβαστες προς την εσωτερική αγορά ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στο πλαίσιο του επίμαχου καθεστώτος ενισχύσεων και, αφετέρου, να ακυρώσει όλες τις μη πραγματοποιηθείσες ακόμη πληρωμές στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος ήδη από την ημερομηνία εκδόσεως της επίμαχης απόφασης.

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

28 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 9 Απριλίου 2019, οι εταιρίες WEPA άσκησαν προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίμαχης απόφασης.

29 Με απόφαση του προέδρου του έκτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Αυγούστου 2019, επετράπη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να παρέμβει υπέρ των εταιριών αυτών, σύμφωνα με την αίτηση του εν λόγω κράτους μέλους.

30 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι εταιρίες WEPA προέβαλαν έναν μοναδικό λόγο ακυρώσεως, στηριζόμενο στη μη ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον η επίδικη απαλλαγή δεν χρηματοδοτήθηκε με κρατικούς πόρους.

31 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή παραδεκτή και εν συνεχεία απέρριψε τον λόγο αυτόν και, κατά συνέπεια, την προσφυγή ακυρώσεως στο σύνολό της.

Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

32 Με την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P, οι εταιρίες WEPA ζητούν από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,

– να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση ή, επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Δικαστηρίου.

33 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί από το Δικαστήριο να δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

34 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P και να καταδικάσει τις εταιρίες WEPA στα δικαστικά έξοδα.

35 Με την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως ως αβάσιμη,

– να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Δικαστηρίου.

36 Οι εταιρίες WEPA ζητούν από το Δικαστήριο να δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P.

37 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P και να καταδικάσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

38 Με τις ανταναιρέσεις της στις υποθέσεις C-795/21 P και C-796/21 P, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,

– να κηρύξει απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως,

– στην υπόθεση C-795/21 P, να καταδικάσει τις εταιρίες WEPA στα δικαστικά έξοδα τόσο ενώπιον του Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και

– στην υπόθεση C-796/21 P, να καταδικάσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και τις εταιρίες WEPA στα δικαστικά έξοδα, αντιστοίχως, ενώπιον του Δικαστηρίου και ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

39 Οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζητούν την απόρριψη των ανταναιρέσεων και την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα.

40 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Απριλίου 2023, οι υποθέσεις C-795/21 P και C-796/21 P ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των ανταναιρέσεων

41 Με τις ανταναιρέσεις, η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό της πρωτοδίκως ασκηθείσας προσφυγής, το οποίο αποτελεί προκαταρκτικό ζήτημα σε σχέση με τα ουσιαστικά νομικά ζητήματα που εγείρονται με τις αιτήσεις αναιρέσεως. Επομένως, οι ανταναιρέσεις πρέπει να εξεταστούν πρώτες (πρβλ. απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2020, Changmao Biochemical Engineering κατά Distillerie Bonollo κ.λπ., C-461/18 P, EU:C:2020:979, σκέψη 43).

42 Προς στήριξη των ανταναιρέσεών της, η Επιτροπή προβάλλει δύο λόγους.

Επί του πρώτου λόγου ανταναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

43 Με τον πρώτο λόγο που προβάλλει προς στήριξη των ανταναιρέσεών της, η Επιτροπή προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στις σκέψεις 36 έως 43 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, καθόσον υιοθέτησε ευρεία ερμηνεία της έννοιας της «δημοσιεύσεως» κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι κάθε δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα εμπίπτει στην έννοια αυτή, ανεξαρτήτως του αν η δημοσίευση αυτή αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη ισχύος της επίμαχης πράξεως σύμφωνα με το άρθρο 297 ΣΛΕΕ και αν προβλέπεται από την ίδια τη Συνθήκη.

44 Πρώτον, η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου είναι αντίθετη προς τη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία απορρέει από την απόφαση της 17ης Μαΐου 2017, Πορτογαλία κατά Επιτροπής (C-339/16 P, EU:C:2017:384, σκέψεις 34 έως 40), καθώς και από τις διατάξεις της 31ης Ιανουαρίου 2019, Iordăchescu κατά Κοινοβουλίου κ.λπ. (C-426/18 P, EU:C:2019:89, σκέψη 22), και της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Fryč κατά Επιτροπής (C-230/19 P, EU:C:2019:685, σκέψη 15). Με την ως άνω νομολογία, το Δικαστήριο προέβη σε παραλληλισμό μεταξύ του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και του άρθρου 297 ΣΛΕΕ, υπό την έννοια ότι η δημοσίευση της επίμαχης πράξεως αποτελεί την αφετηρία της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής μόνον αν αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη ισχύος της πράξεως αυτής και αν προβλέπεται από την ίδια τη Συνθήκη.

45 Κατά την Επιτροπή, η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνεται από τη γραμματική, συστηματική και τελολογική ερμηνεία του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

46 Όσον αφορά, αφενός, το γράμμα της διάταξης αυτής, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις, πλην της γερμανικής, οι όροι «δημοσίευση» και «κοινοποίηση» περιλαμβάνονται τόσο στο άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ όσο και στο άρθρο 297 ΣΛΕΕ, γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη παραλληλισμού μεταξύ των δύο αυτών διατάξεων.

47 Όσον αφορά, αφετέρου, το πνεύμα και τον σκοπό του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής που προβλέπει η διάταξη αυτή εξυπηρετούν τον σκοπό της ασφάλειας δικαίου. Αν ένας ιδιώτης επιθυμεί να προσβάλει μια πράξη, πρέπει κατ' αρχήν να το πράξει εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία περιήλθε σε γνώση του το οριστικό κείμενο της πράξης αυτής. Αντιθέτως, για τις πράξεις γενικής ισχύος που δεν έχουν αποδέκτες, η ημερομηνία αυτή είναι η ημερομηνία δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα. Για τις πράξεις που προσδιορίζουν έναν αποδέκτη, η εν λόγω ημερομηνία είναι η ημερομηνία

κοινοποίησης στον εν λόγω αποδέκτη. Μόνον κατ' εξαίρεση και επικουρικώς, όταν πρόκειται για πράξη που δεν χρειάζεται ούτε να δημοσιευθεί ούτε να κοινοποιηθεί, μπορεί η περιέλευση σε γνώση να συνιστά γεγονός που σηματοδοτεί την έναρξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Επομένως, ο παραλληλισμός μεταξύ του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και του άρθρου 297 ΣΛΕΕ διασφαλίζει ότι η μεταγενέστερη δημοσίευση πράξεως στην Επίσημη Εφημερίδα με σκοπό την ενημέρωση δεν συνεπάγεται παράταση των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής και, ως εκ τούτου, ανασφάλεια δικαίου.

48 Κατά δεύτερον, η δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα μιας απόφασης της Επιτροπής με την οποία περατώνεται επίσημη διαδικασία έρευνας δεν μπορεί να εξομοιωθεί με «δημοσίευση» κατά την έννοια του άρθρου 297, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, δεν αποτελεί την αφετηρία της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής.

49 Αφενός, μια τέτοια απόφαση απευθύνεται στο οικείο κράτος μέλος και κοινοποιείται μόνο σ' αυτό. Σύμφωνα με το άρθρο 297, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η απόφαση αρχίζει να ισχύει με την κοινοποίηση αυτή και όχι με τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα, η οποία αποσκοπεί απλώς στην ενημέρωση του κοινού, περιλαμβανομένων των δικαιούχων της ενίσχυσης από τους οποίους το οικείο κράτος μέλος οφείλει να ανακτήσει την ενίσχυση αυτή πριν ακόμη δημοσιευθεί η απόφαση. Αφετέρου, η εν λόγω δημοσίευση απορρέει όχι από τη Συνθήκη ΛΕΕ, αλλά από το άρθρο 32 του κανονισμού 2015/1589, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής του σκέψης 39. Υπό τις συνθήκες αυτές, για να καθοριστεί το χρονικό σημείο έναρξης της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής που διαθέτει μια δικαιούχος επιχείρηση προκειμένου να προσβάλει απόφαση για περάτωση της επίσημης διαδικασίας έρευνας, πρέπει να ληφθεί υπόψη το χρονικό σημείο κατά το οποίο έλαβε πράγματι γνώση της απόφασης αυτής. Εάν δεν μπορεί να αποδειχθεί η προηγούμενη περιέλευση σε γνώση, ως ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έλαβε πράγματι γνώση της πράξης λογίζεται, κατά πλάσμα δικαίου, η ημερομηνία δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα.

50 Κατά τρίτον, η Επιτροπή προβάλλει μια σειρά επιχειρημάτων που, κατά την άποψή της, στηρίζουν την προτεινόμενη από αυτήν ερμηνεία του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

51 Πρώτον, στηρίζεται στην οικονομία της διάταξης αυτής για να υποστηρίξει ότι η δημοσίευση και η κοινοποίηση μιας πράξης είναι ισοδύναμες και ότι η περιέλευση σε γνώση συνιστά επικουρικό γεγονός σε σχέση με τα δύο πρώτα. Αυτή η σχέση επικουρικότητας διαρρηγνύεται από την ερμηνεία στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο, δεδομένου ότι, αν η δημοσίευση βάσει του άρθρου 32 του κανονισμού 2015/1589 ισοδυναμούσε με δημοσίευση δυνάμει του άρθρου 297, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής θα έπρεπε να αρχίσει να τρέχει, ακόμη και έναντι του οικείου κράτους μέλους και παρά την κοινοποίηση, από την ημερομηνία της εν λόγω δημοσίευσης.

52 Δεύτερον, η Επιτροπή φρονεί ότι η ερμηνεία που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο οδηγεί σε ανισότητα των όπλων μεταξύ των επιχειρήσεων από τις οποίες ανακτάται ενίσχυση και των ανταγωνιστών τους που δεν έλαβαν ενίσχυση. Ενώ οι πρώτες λαμβάνουν στην πράξη αντίγραφο της απόφασης από το οικείο κράτος μέλος, οι δεύτερες πρέπει να αναμείνουν τη δημοσίευση της απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα, σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού 2015/1589, με αποτέλεσμα οι πραγματικές προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής για τις επιχειρήσεις αυτές να είναι διαφορετικές. Η ερμηνεία αυτή οδηγεί επίσης σε ανισότητα μεταξύ της Επιτροπής και των επιχειρήσεων από τις οποίες πρέπει να ανακτηθεί η ενίσχυση. Συγκεκριμένα, για να αντικρούσει

την προσφυγή μιας δικαιούχου επιχείρησης, η Επιτροπή διαθέτει προθεσμία δύο μηνών, ενώ, συνεπεία της ερμηνείας αυτής, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν στη διάθεσή τους μεγαλύτερη προθεσμία για να προετοιμάσουν την προσφυγή τους.

53 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε εσφαλμένη ερμηνεία της απόφασης της 10ης Μαρτίου 1998, Γερμανία κατά Συμβουλίου (C-122/95, EU:C:1998:94). Συγκεκριμένα, σε αντίθεση με την επίμαχη απόφαση, η επίδικη απόφαση στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ως άνω απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου δεν όριζε κανέναν αποδέκτη.

54 Τέταρτον, η σκέψη 38 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στην οποία το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η οι εταιρίες WEPA μπορούσαν υποκειμενικώς να αναμένουν τη δημοσίευση της επίμαχης απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα, παραγνωρίζει τον δημοσίας τάξεως χαρακτήρα των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής.

55 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και οι εταιρίες WEPA αντιτείνουν ότι ο πρώτος λόγος ανταναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

56 Με τον πρώτο λόγο που προβάλλει προς στήριξη των ανταναιρέσεών της, η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο των εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 36 έως 43 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Κατ' αυτήν, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις αυτές, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως της επίμαχης απόφασης άρχιζε, όσον αφορά τις εταιρίες WEPA, όχι από την ημερομηνία δημοσίευσης της εν λόγω απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα, αλλά από την ημερομηνία κατά την οποία οι εταιρίες αυτές έλαβαν πράγματι γνώση της απόφασης αυτής.

57 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στις σκέψεις 36 έως 43 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση απαραδέκτου της Επιτροπής που στηριζόταν στον ισχυρισμό ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατά της επίμαχης απόφασης είχε ασκηθεί εκπροθέσμως από τις εταιρίες WEPA.

58 Από το σύνολο των σκέψεων 36 έως 38 της απόφασης αυτής προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής άρχιζε, εν προκειμένω, από την ημερομηνία δημοσίευσης της επίμαχης απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα, η οποία έλαβε χώρα στις 16 Ιανουαρίου 2019, και ότι η προθεσμία αυτή τηρήθηκε.

59 Προς στήριξη της εκτίμησης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 37 της εν λόγω απόφασης, ότι το κριτήριο της ημερομηνίας κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως ως σημείου αφετηρίας της προθεσμίας αυτής έχει δευτερεύουσα σημασία σε σχέση με τα κριτήρια της δημοσιεύσεως ή της κοινοποιήσεως της πράξεως. Υπογραμμίζοντας ότι η δημοσίευση δεν αποτελούσε προϋπόθεση για την έναρξη ισχύος της επίμαχης απόφασης, επισήμανε, στη σκέψη 38 της ίδιας απόφασης, ότι η απόφαση αυτή έπρεπε να δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 3, του κανονισμού 2015/1589, οπότε η οι εταιρίες WEPA μπορούσαν θεμιτώς να υπολογίζουν ότι η εν λόγω απόφαση θα δημοσιευόταν.

60 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[ο]ι προσφυγές που προβλέπονται στο παρόν άρθρο ασκούνται εντός δύο μηνών, υπολογιζομένων, κατά περίπτωση, από τη δημοσίευση της πράξεως, την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα ή, ελλείψει δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως, από την ημέρα κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως».

61 Από το γράμμα της διάταξης αυτής, και ειδικότερα από τις εκφράσεις «κατά περίπτωση» και «ελλείψει δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως», προκύπτει σαφώς ότι το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής καθορίζεται σε συνάρτηση με την εξεταζόμενη περίπτωση και ότι τα τρία κριτήρια που μπορούν να ενεργοποιήσουν την προθεσμία αυτή είναι ιεραρχικώς διατεταγμένα.

62 Επομένως, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως αρχίζει να τρέχει, κατά κύριο λόγο, από τη δημοσίευση της πράξης ή από την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα. Τα δύο αυτά κύρια κριτήρια είναι ισοδύναμα στο πλαίσιο της οικονομίας της εν λόγω διάταξης, υπό την έννοια ότι κανένα από τα εν λόγω κριτήρια δεν έχει επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με το άλλο (πρβλ. απόφαση της 17ης Μαΐου 2017, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-339/16 P, EU:C:2017:384, σκέψη 38).

63 Αντιθέτως, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το κριτήριο της ημερομηνίας κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης πράξεως ως σημείου αφετηρίας της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής έχει δευτερεύουσα σημασία σε σχέση με τα κριτήρια της δημοσιεύσεως ή της κοινοποιήσεως της εν λόγω πράξεως (πρβλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 1998, Γερμανία κατά Συμβουλίου, C-122/95, EU:C:1998:94, σκέψη 35), πράγμα το οποίο δεν αμφισβητείται εν προκειμένω.

64 Εν προκειμένω, η επίμαχη απόφαση, η οποία περατώνει επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με κρατική ενίσχυση, όριζε ως αποδέκτη το οικείο κράτος μέλος, ήτοι την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο οποίο και κοινοποιήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 297, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Παράλληλα, η απόφαση αυτή δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα, σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 3, του κανονισμού 2015/1589.

65 Σε μια τέτοια περίπτωση, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για τον αποδέκτη της πράξης στον οποίο έπρεπε να κοινοποιηθεί, ήτοι το οικείο κράτος μέλος, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία της κοινοποίησης αυτής, τούτο δε ακόμη και αν η πράξη δημοσιεύεται επίσης στην Επίσημη Εφημερίδα (πρβλ. απόφαση της 17ης Μαΐου 2017, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-339/16 P, EU:C:2017:384, σκέψη 37).

66 Αντιθέτως, από τη γραμματική, τελολογική και συστηματική ερμηνεία του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως αρχίζει να τρέχει, για τους λοιπούς ενδιαφερόμενους, όπως οι εταιρίες WEPA, από τη δημοσίευση της πράξης στην Επίσημη Εφημερίδα, ακόμη και όταν η δημοσίευση αυτή απορρέει όχι από το άρθρο 297, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αλλά από διάταξη του παράγωγου δικαίου, όπως το άρθρο 32, παράγραφος 3, του κανονισμού 2015/1589.

67 Πράγματι, πρώτον, διαπιστώνεται ότι το γράμμα του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ κάνει λόγο για «δημοσίευση» των πράξεων εν γένει (πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, PPG και SNF κατά ΕΟΧΠ, C-625/11 P, EU:C:2013:594, σκέψη 31). Επομένως, το γράμμα της ως άνω διάταξης δεν εξαρτά την έννοια αυτή από καμία ειδική προϋπόθεση, ιδίως όσον αφορά τη νομική βάση της υποχρέωσης δημοσίευσης.

68 Επ' αυτού, είναι αληθές ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο έχει, μεταξύ άλλων, κρίνει ότι η έννοια της «δημοσίευσης», κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αφορά δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη ισχύος της πράξης και προβλέπεται από τη Συνθήκη ΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 17ης Μαΐου 2017, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-339/16 P, EU:C:2017:384, σκέψη 36, και διατάξεις της 31ης Ιανουαρίου 2019, Iordăchescu κατά Κοινοβουλίου κ.λπ., C-426/18 P, EU:C:2019:89, σκέψη 22, και της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Fryč κατά Επιτροπής, C-230/19 P, EU:C:2019:685, σκέψη 15).

69 Εντούτοις, αντιθέτως προς την άποψη που υποστηρίζει η Επιτροπή, εξ αυτού δεν μπορεί να συναχθεί ότι η έννοια της «δημοσίευσης», κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, περιορίζεται στην περίπτωση αυτή.

70 Συγκεκριμένα, τα νομολογιακά προηγούμενα που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 68 της παρούσας απόφασης δεν μπορούν να ερμηνευθούν μεμονωμένα, αλλά στο πλαίσιο της νομολογίας του Δικαστηρίου με την οποία έχει ερμηνευθεί η έννοια της «δημοσιεύσεως» κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, υπό ευρεία έννοια. Επομένως, στην έννοια αυτή εμπίπτουν, πέραν της περίπτωσης της εν λόγω σκέψης 68, και η δημοσίευση της προσβαλλόμενης πράξης στην Επίσημη Εφημερίδα η οποία δεν απορρέει από υποχρέωση επιβαλλόμενη από τη Συνθήκη, αλλά από πάγια πρακτική των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 1998, Γερμανία κατά Συμβουλίου, C-122/95, EU:C:1998:94, σκέψεις 36 και 39) ή από διάταξη του παράγωγου δικαίου, όπως το άρθρο 32, παράγραφος 3, του κανονισμού 2015/1589 (πρβλ. διάταξη της 25ης Νοεμβρίου 2008, S.A.BA.R. κατά Επιτροπής, C-501/07 P, EU:C:2008:652, σκέψη 23), ή ακόμη και η δημοσίευση στον ιστότοπο θεσμικού ή άλλου οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης όταν αυτή προβλέπεται από το παράγωγο δίκαιο (πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, PPG και SNF κατά ΕΟΧΠ, C-625/11 P, EU:C:2013:594, σκέψεις 30 έως 32).

71 Δεύτερον, όσον αφορά τους σκοπούς του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής βάσει της διάταξης αυτής είναι δημοσίας τάξεως και δεν εξαρτώνται από τη βούληση των διαδίκων και του δικαστή. Θεσπίστηκαν με σκοπό τη διαφύλαξη της ασφάλειας δικαίου, αποτρέποντας την επ' αόριστον αμφισβήτηση των πράξεων της Ένωσης που παράγουν έννομα αποτελέσματα, καθώς και την αποτροπή κάθε αυθαίρετης διάκρισης ή μεταχείρισης κατά την απονομή της δικαιοσύνης (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1967, Muller-Collignon κατά Επιτροπής, 4/67, EU:C:1967:51, σ. 479, και της 23ης Ιανουαρίου 1997, Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, σκέψη 21, καθώς και διατάξεις της 16ης Νοεμβρίου 2010, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert κατά Επιτροπής, C-73/10 P, EU:C:2010:684, σκέψη 52, και της 31ης Ιανουαρίου 2019, Iordăchescu κατά Κοινοβουλίου κ.λπ., C-426/18 P, EU:C:2019:89, σκέψη 21).

72 Αφενός, όσον αφορά απόφαση όπως η επίμαχη, με την οποία περατώνεται η επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με κρατική ενίσχυση, προκύπτει ότι, σε αντίθεση με την ημερομηνία περιέλευσης σε γνώση, η ημερομηνία δημοσίευσης μιας πράξης στην Επίσημη Εφημερίδα μπορεί να αποδειχθεί, χάριν της ασφάλειας δικαίου, κατά τρόπο αντικειμενικό και βέβαιο ως προς το

σύνολο των ενδιαφερομένων μερών στα οποία δεν έχει κοινοποιηθεί η απόφαση αυτή. Συναφώς, είναι αδιάφορο αν τα ως άνω ενδιαφερόμενα μέρη έλαβαν γνώση της πράξης αυτής πριν από τη δημοσίευσή της.

73 Τούτο εξηγεί εξάλλου το γεγονός ότι, στη γενική οικονομία του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και χάριν της ασφάλειας δικαίου, η ημερομηνία δημοσίευσης υπερισχύει της ημερομηνίας περιέλευσης σε γνώση, η οποία, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης, αποτελεί επικουρικό κριτήριο όσον αφορά την έναρξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η πρόταση της Επιτροπής η οποία συνίσταται, στην πραγματικότητα, στο να αντιστραφεί η σχέση μεταξύ των δύο αυτών κριτηρίων του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

74 Αφετέρου, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η ερμηνεία που έγινε δεκτή στις σκέψεις 66 και 70 της παρούσας απόφασης είναι επίσης ικανή να αποτρέψει κάθε αυθαίρετη δυσμενή διάκριση ή μεταχείριση κατά την απονομή της δικαιοσύνης και να διασφαλίσει, με τον τρόπο αυτό, την ισότητα των όπλων των δικαιούχων της κρατικής ενίσχυσης και των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Πράγματι, για όλους αυτούς τους ενδιαφερομένους, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής αρχίζει να τρέχει από την ίδια ημερομηνία, ήτοι από τη δημοσίευση της απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα. Επιπλέον, στο μέτρο που η Επιτροπή είναι ο συντάκτης της εν λόγω απόφασης και είναι υπεύθυνη για τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα, δεν μπορεί βασίμως να αντλήσει επιχείρημα από προβαλλόμενη ανισότητα των όπλων εις βάρος της.

75 Τρίτον, όσον αφορά το πλαίσιο, η δομή των Συνθηκών αντιτίθεται επίσης στον αυστηρό παραλληλισμό, τον οποίο προτείνει η Επιτροπή, μεταξύ των εννοιών της «δημοσιεύσεως» που χρησιμοποιούνται, αντιστοίχως, στο άρθρο 263, έκτο εδάφιο, και στο άρθρο 297, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Πράγματι, αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι, μολονότι οι δύο αυτές διατάξεις εμπίπτουν στον τίτλο Ι του έκτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, δεν ρυθμίζουν το ίδιο αντικείμενο. Ενώ η πρώτη περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 1, το οποίο αφορά τα θεσμικά όργανα, και ειδικότερα στο τμήμα 5, που είναι αφιερωμένο στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δεύτερη εντάσσεται στο κεφάλαιο 2, το οποίο αφορά τις νομικές πράξεις της Ένωσης και τις διαδικασίες θέσπισής τους.

76 Για όλους αυτούς τους λόγους, συνάγεται ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 36 έως 43 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής άρχιζε να τρέχει, για τις εταιρίες WEPA, από την ημερομηνία δημοσίευσης της επίμαχης απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα.

77 Ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος που προβάλλεται προς στήριξη των ανταναιρέσεων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του δεύτερου λόγου ανταναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

78 Με τον δεύτερο λόγο που προβάλλει προς στήριξη των ανταναιρέσεών της, η Επιτροπή προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε δύο νομικές πλάνες στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

79 Κρίνοντας, στην εν λόγω σκέψη 41, ότι «δεν αποδείχθηκε ότι, εν προκειμένω, [οι εταιρίες WEPA] είχαν “δέουσα γνώση” της [επίμαχης] αποφάσεως» πριν από τη δημοσίευσή της, το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, είναι πρόδηλο, ενόψει των στοιχείων που προέβαλε η Επιτροπή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ότι οι εταιρίες αυτές γνώριζαν την ύπαρξη της επίμαχης απόφασης πριν από τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα, το αργότερο στις 26 Σεπτεμβρίου 2018.

80 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και οι εταιρίες WEPA φρονούν ότι, δεδομένου ότι ο πρώτος λόγος των ανταναιρέσεων δεν είναι βάσιμος, ο δεύτερος λόγος ανταναιρέσεως είναι αλυσιτελής για την έκβαση των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως. Η εταιρίες αυτές φρονούν ότι ο ως άνω δεύτερος λόγος ανταναιρέσεως είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

81 Στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι, «εν πάση περιπτώσει, δεν αποδείχθηκε ότι, εν προκειμένω, οι [εταιρίες WEPA] είχαν “δέουσα γνώση” της [επίμαχης] αποφάσεως».

82 Συναφώς, η έκφραση «εν πάση περιπτώσει» υποδηλώνει ότι η αιτιολογία αυτή αποτελεί επάλληλη αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Κατά πάγια, όμως, νομολογία, τα επιχειρήματα που στρέφονται κατά επαλλήλως παρατιθέμενου μέρους του σκεπτικού απόφασης ή διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου δεν μπορούν να επιφέρουν την αναίρεσή της και είναι, ως εκ τούτου, αλυσιτελή (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, United Parcel Service κατά Επιτροπής, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

83 Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος που προβάλλεται προς στήριξη των ανταναιρέσεων πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής.

84 Κατά συνέπεια, οι ανταναιρέσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των κυρίων αιτήσεων αναιρέσεως

85 Προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P, οι εταιρίες WEPA προβάλλουν δύο λόγους αναιρέσεως, εκ των οποίων ο πρώτος στηρίζεται σε παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών, καθώς και σε μη συνεκτίμηση του περιεχομένου και του πεδίου εφαρμογής του εθνικού δικαίου, και ο δεύτερος σε μη τήρηση των προϋποθέσεων για την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως χορηγηθείσας «με κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

86 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, υποστηριζόμενη από τις εταιρίες WEPA, προβάλλει έναν και μοναδικό λόγο αναιρέσεως, στηριζόμενο σε παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ο λόγος αυτός συνδέεται, κατ’ ουσίαν, με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως που προβάλλουν οι εταιρίες WEPA, υποστηριζόμενες από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P

Επιχειρήματα των διαδίκων

87 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι εταιρίες WEPA προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε πραγματικά στοιχεία και ότι δεν έλαβε υπόψη το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής του εθνικού δικαίου. Ο λόγος αναιρέσεως αυτός υποδιαιρείται σε τρία σκέλη.

88 Με το πρώτο σκέλος, οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν ότι, στις σκέψεις 12, 66, 93 και 99 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο προέβη στην ανακριβή διαπίστωση ότι η BNetzA είχε καθορίσει κατά τρόπο δεσμευτικό το ποσό της επίδικης προσαύξησης. Συναφώς, από τις αιτιολογικές σκέψεις 61, 75 και 123 της επίμαχης απόφασης προκύπτει ότι το ύψος της προσαύξησης αυτής καθοριζόταν από τους διαχειριστές δικτύου. Το ίδιο ισχύει και για το έτος 2012 για το οποίο η εν λόγω προσαύξηση εισπράχθηκε για πρώτη φορά από τους τελευταίους. Το ποσό της ίδιας προσαύξησης ουδέποτε επιβλήθηκε από την BNetzA. Όσον αφορά το εν λόγω έτος 2012, η BNetzA περιορίστηκε στο να προβεί σε εκτίμηση του συνολικού ποσού των απωλειών εσόδων που επωμίζονταν οι διαχειριστές δικτύου, αλλά ουδόλως καθόρισε το ύψος της επίδικης προσαύξησης, στο μέτρο που ένας τέτοιος καθορισμός θα είχε καταστήσει αναγκαία τη συνεκτίμηση και άλλων στοιχείων.

89 Με το δεύτερο σκέλος, οι εταιρίες WEPA βάλλουν, κατ' ουσίαν, κατά της σκέψης 93 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη αυτή, η BNetzA δεν επέβαλε στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς «μια πολύ λεπτομερή μέθοδο για τον υπολογισμό» της επίδικης προσαύξησης. Επομένως, η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου προσκρούει στις αιτιολογικές σκέψεις 61, 75 και 123 της επίδικης απόφασης. Οι διατάξεις της BNetzA είναι πολύ γενικές και αφορούν τις προβλεπόμενες απώλειες και μειώσεις εσόδων κατά το επόμενο έτος. Δεν περιέχουν καμία απαίτηση σχετικά με τον συγκεκριμένο τρόπο κατά τον οποίο οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς όφειλαν να υπολογίσουν την επίδικη προσαύξηση βάσει των προβλεπόμενων απωλειών εσόδων.

90 Με το τρίτο σκέλος, οι εταιρίες WEPA προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά κρίνοντας, στις σκέψεις 93, 94, 99 καθώς και 106 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι απώλειες εσόδων καλύφθηκαν εξ ολοκλήρου από την επίδικη προσαύξηση. Το εθνικό δίκαιο ρυθμίζει μόνον το ζήτημα της είσπραξης απαιτήσεων έναντι των απαλλασσόμενων καταναλωτών βασικού φορτίου, οι οποίες δεν μπορούν να εκτελεστούν λόγω αφερεγγυότητας των τελευταίων, και αποκλείει την κάλυψη των απαιτήσεων αυτών από την επίδικη προσαύξηση. Επομένως, οι απώλειες που συνδέονται με την αφερεγγυότητα των καταναλωτών αυτών καλύπτονται από τους ίδιους πόρους των διαχειριστών δικτύου και όχι από τους κρατικούς πόρους. Επιπλέον, οι διαχειριστές δικτύου επιβαρύνονται και με άλλα έξοδα, δηλαδή το κόστος κεφαλαίου και τα διοικητικά τέλη που καταβάλλονται στην BNetzA.

91 Με το υπόμνημά τους απαντήσεως, οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν, εξάλλου, ότι οι σκέψεις 94, 99 και 106 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένες καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε κατά τρόπο κατανοητό, έστω και συνοπτικώς, τον λόγο για τον οποίο δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη οι απώλειες εσόδων των διαχειριστών δικτύου οι οποίες δεν καλύφθηκαν από την επίδικη προσαύξηση.

92 Η Επιτροπή εκτιμά ότι τα τρία σκέλη που προβάλλονται προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P είναι προδήλως αβάσιμα και ότι ορισμένα επιχειρήματα είναι, εν πάση περιπτώσει, απαράδεκτα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

93 Προκαταρκτικώς, όσον αφορά τα επιχειρήματα σχετικά με τα σφάλματα στα οποία φέρεται να υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ανάλυση του γερμανικού δικαίου, υπενθυμίζεται ότι από το άρθρο 256, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και από το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση και εκτίμηση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Επομένως, η εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων δεν συνιστά, υπό την επιφύλαξη ενδεχόμενης παραμορφώσεώς τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, αυτό καθεαυτό, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2021, Επιτροπή κατά Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

94 Ως εκ τούτου, όσον αφορά τον αναιρετικό έλεγχο των σχετικών με το εθνικό δίκαιο εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου, οι οποίες, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, αποτελούν εκτιμήσεις που αφορούν πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ελέγξει αποκλειστικώς και μόνον αν υπήρξε παραμόρφωση του εθνικού δικαίου (αποφάσεις της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 79, και της 14ης Δεκεμβρίου 2023, Επιτροπή κατά Amazon.com κ.λπ., C-457/21 P, EU:C:2023:985, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Μια τέτοια παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να απαιτείται εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 80).

95 Επιπλέον, οσάκις ο αναιρεσείων προβάλλει παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, οφείλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, του άρθρου 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να προσδιορίζει επακριβώς τα στοιχεία τα οποία, κατ' αυτόν, παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να καταδεικνύει τα σφάλματα αναλύσεως στα οποία υπέπεσε, κατά την εκτίμησή του, το Γενικό Δικαστήριο και τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του παραμόρφωση αυτή (αποφάσεις της 30ής Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Γαλλίας και Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, σκέψη 99, και της 28ης Απριλίου 2022, Yieh United Steel κατά Επιτροπής, C-79/20 P, EU:C:2022:305, σκέψη 53).

96 Υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των υπομνήσεων πρέπει να εξεταστεί ο πρώτος λόγος αναιρέσεως των εταιριών WEPA, ο οποίος αφορά διάφορες παραμορφώσεις του εθνικού δικαίου και των πραγματικών περιστατικών.

97 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι ο ισχυρισμός των εταιριών αυτών ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά κρίνοντας ότι η BNetzA καθόρισε το ύψος της επίδικης προσαύξησης κατά τρόπο δεσμευτικό στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

98 Πράγματι, από το σύνολο των σκέψεων 12, 66, 93 και 99 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, κατά των οποίων βάλλει το επιχείρημα αυτό, προκύπτει σαφώς ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η επίδικη προσαύξηση έπρεπε να καθορίζεται από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς βάσει μεθόδου θεσπισθείσας από την BNetzA και ότι, όσον αφορά το έτος 2012, το συνολικό ποσό της εν λόγω προσαύξησης καθορίστηκε από την BNetzA. Η ερμηνεία αυτή προκύπτει ρητώς από τη σκέψη 66 της εν λόγω απόφασης. Η έλλειψη μνείας του επιθέτου «συνολικό» στη σκέψη 12 της εν λόγω απόφασης δεν ασκεί συναφώς επιρροή, καθόσον είναι σαφές ότι, με το σκεπτικό της ίδιας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στη συνεκτίμηση ενός συνολικού αρχικού ποσού. Ομοίως, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, με τη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στον καθορισμό ενός αρχικού ποσού της επίδικης προσαύξησης για το έτος 2012, το οποίο είναι το συνολικό ποσό, όπως γίνεται ευχερώς αντιληπτό, καθώς και, για το επόμενο έτος, στη μέθοδο υπολογισμού της προσαύξησης αυτής που καθόρισε η BNetzA. Επιπλέον, η απλή μνεία, στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, της «επίδικη[ς] προσαύξηση[ς], υπολογιζόμενη[ς] από την BNetzA (για το έτος 2012)» δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα, δεδομένου ότι η διατύπωση αυτή, καίτοι ασαφής, μπορεί κάλλιστα να νοηθεί ως αναφορά στο συνολικό ποσό της προσαύξησης αυτής, πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει η ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης στο σύνολό της. Κατά τα λοιπά, και η εν λόγω σκέψη 99 παραπέμπει στη μέθοδο που καθόρισε η BNetzA για το έτος 2013.

99 Κανένα άλλο συμπέρασμα δεν μπορεί να συναχθεί από τις αιτιολογικές σκέψεις 61, 75 και 123 της επίμαχης απόφασης στις οποίες παραπέμπουν οι εταιρίες WEPA. Πράγματι, από τις αιτιολογικές αυτές σκέψεις προκύπτει ότι, μολονότι το συγκεκριμένο ποσό της επίδικης προσαύξησης έπρεπε να καθορίζεται από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, η Επιτροπή επισήμανε επίσης, όπως και το Γενικό Δικαστήριο, ότι οι εν λόγω διαχειριστές όφειλαν, συναφώς, να τηρούν το πλαίσιο και τη μέθοδο που καθόρισε η BNetzA.

100 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι, στο μέτρο που οι εταιρίες WEPA εμμένουν, στο πλαίσιο του επιχειρήματος αυτού σχετικά με τον καθορισμό της επίδικης προσαύξησης, στη μνεία του περιθωρίου ελιγμών των διαχειριστών δικτύου, η επιχειρηματολογία τους ισοδυναμεί με αμφισβήτηση της εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών χωρίς να στοιχειοθετείται παραμόρφωση, εκτίμηση η οποία εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στο στάδιο της αναιρέσεως, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 93 της παρούσας απόφασης.

101 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, διαπιστώνεται ότι, στη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, «για το δεύτερο έτος εφαρμογής του καθεστώτος, [η] απόφαση της BNetzA [του 2011] καθόρισε μια πολύ λεπτομερή μέθοδο για τον υπολογισμό της [επίδικης] προσαυξήσεως». Προσέθεσε ότι, σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, «οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς όφειλαν να προσδιορίζουν, αφενός, την αναμενόμενη μείωση εσόδων λόγω της [επίδικης] απαλλαγής σε σχέση με την πλήρη καταβολή των τελών δικτύου και, αφετέρου, την αναμενόμενη κατανάλωση, προκειμένου να προσδιοριστεί το ποσό της επίδικης προσαυξήσεως ανά κιλοβατώρα, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων κατά το προτελευταίο έτος» και ότι «οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς έπρεπε να προσαρμόζουν το ποσό της επίδικης προσαυξήσεως κάθε έτος βάσει των οικονομικών αναγκών του προηγουμένου έτους». Οι διαπιστώσεις αυτές επαναλαμβάνουν, κατ' ουσίαν, τις αιτιολογικές σκέψεις 37 και 39 της επίμαχης απόφασης.

102 Συναφώς, αφενός, δεν αμφισβητείται ότι οι εταιρίες WEPA δεν βάλλουν συγκεκριμένα κατά της εν λόγω περιγραφής της μεθόδου, αλλά κατά του χαρακτηρισμού της μεθόδου αυτής ως «πολύ λεπτομερούς μεθόδου». Ακόμη όμως και αν υποτεθεί ότι ο χαρακτηρισμός αυτός είναι

εσφαλμένος, ουδόλως επηρεάζει την ανάλυση, από το Γενικό Δικαστήριο, της εν λόγω μεθόδου αυτής καθεαυτήν. Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε το εθνικό δίκαιο ως προς το ζήτημα αυτό.

103 Αφετέρου, κατά τα λοιπά, τα επιχειρήματα των εταιριών WEPA σχετικά με το περιθώριο ελιγμών των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς για τον υπολογισμό της επίδικης προσαύξησης αντιφάσκουν, εν τέλει, προς τις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 123 της επίμαχης απόφασης, κατά τις οποίες οι διαχειριστές αυτοί δεν διαθέτουν κανένα περιθώριο ελιγμών. Ως εκ τούτου, οι εταιρίες αυτές καλούν το Δικαστήριο να προβεί σε νέα εκτίμηση της μεθόδου καθορισμού της επίδικης προσαύξησης, εκτίμηση η οποία εκφεύγει της αρμοδιότητάς του στο στάδιο της αναιρέσεως εφόσον δεν υφίσταται παραμόρφωση.

104 Όσον αφορά το τρίτο σκέλος, επισημαίνεται ότι, στις σκέψεις 90, 91, 93, 94, 99, 106 και 107 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο, παραπέμποντας στην απόφαση της BNetzA του 2011, υιοθέτησε τη διαπίστωση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την επίμαχη απόφαση ότι ο μηχανισμός της επίδικης προσαύξησης εξασφάλιζε στους διαχειριστές δικτύου την πλήρη αντιστάθμιση για την απώλεια εσόδων που υφίσταντο λόγω της επίδικης απαλλαγής, διότι το ποσό της εν λόγω προσαύξησης ήταν προσαρμοσμένο προς το ποσό των απαιτούμενων λόγω της απαλλαγής αυτής πόρων. Προσέθεσε, μεταξύ άλλων, στη σκέψη 94 της απόφασης αυτής, ότι οι απώλειες εσόδων λόγω αφερεγγυότητας, οι οποίες επιβαρύνουν οικονομικώς τους διαχειριστές συστημάτων διανομής, δεν συνιστούν απώλεια εσόδων κατά την έννοια του καθεστώτος αυτού και δικαιολογείται για τον λόγο ότι οι σχέσεις μεταξύ των διαχειριστών του δικτύου και των τελικών οφειλετών της επίδικης προσαυξήσεως είναι σχέσεις ιδιωτικού δικαίου.

105 Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε επαρκώς τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τα επιχειρήματα των εταιριών WEPA περί μη πλήρους αντιστάθμισης της μείωσης των εσόδων που προέκυπτε από την επίδικη απαλλαγή.

106 Επί της ουσίας, η εκτίμηση ότι η προβλεπόμενη από την απόφαση της BNetzA του 2011 μέθοδος καθορισμού του ποσού της επίδικης προσαύξησης έπρεπε να καταστήσει δυνατή την κάλυψη του συνόλου των δαπανών που συνδέονταν με την επίδικη απαλλαγή εμπίπτει στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία δεν υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου. Το ίδιο ισχύει και για το ειδικό ζήτημα αν όλες οι απώλειες και όλα τα έξοδα που συνδέονταν με την επίδικη απαλλαγή, καθώς και οι μη εισπράξιμες απαιτήσεις που συνδέονταν με την αφερεγγυότητα καταναλωτών βασικού φορτίου που έτυχαν εσφαλμένως της απαλλαγής αυτής, καλύπτονταν πράγματι από την επίδικη προσαύξηση. Πάντως, οι εταιρίες WEPA δεν απέδειξαν παραμόρφωση ως προς το σημείο αυτό.

107 Υπό το πρίσμα του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, τα τρία σκέλη του πρώτου λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν οι εταιρίες WEPA πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους ως εν μέρει απαράδεκτα και εν μέρει αβάσιμα. Συνεπώς, ο υπό κρίση λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P και επί του μοναδικού λόγου αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P

108 Με τον δεύτερο λόγο που προβάλλεται προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P και με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P, οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προσάπτουν, αντιστοίχως, στο Γενικό

Δικαστήριο ότι παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον κακώς έκρινε ότι η επίδικη απαλλαγή συνιστά ενίσχυση χορηγηθείσα με «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

109 Η επιχειρηματολογία τους άπτεται, κατ' ουσίαν, τριών ζητημάτων, που αφορούν, το πρώτο, το νομικό κριτήριο βάσει του οποίου μπορεί να εκτιμηθεί η ύπαρξη μέτρου χορηγούμενου με «κρατικούς πόρους», το δεύτερο, την ύπαρξη επιβάρυνσης αναγκαστικού χαρακτήρα και, το τρίτο, τον κρατικό έλεγχο.

Επί του νομικού κριτηρίου βάσει του οποίου μπορεί να εκτιμηθεί η ύπαρξη μέτρου χορηγούμενου με «κρατικούς πόρους»

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

110 Οι εταιρίες WEPA, με την πρώτη αιτίαση του πρώτου σκέλους, καθώς και με τη δεύτερη και την τρίτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου της αναιρέσεώς τους, και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου της δικής της αναιρέσεως, προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι εφάρμοσε εσφαλμένο νομικό κριτήριο για να εκτιμήσει τον κρατικό χαρακτήρα των επίμαχων πόρων.

111 Κατά πρώτον, με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου της αναιρέσεώς τους, οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι, στις σκέψεις 77 έως 96 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι η επίμαχη προσαύξηση συνιστά «φόρο» ή «φορολογική επιβάρυνση», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, και, ως εκ τούτου, ενίσχυση χορηγηθείσα με «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Κατά την άποψή τους, από τη νομολογία του Δικαστηρίου που απορρέει ιδίως από τις αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2008, Essent Netwerk Noord κ.λπ. (C-206/06, EU:C:2008:413), της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Association Vent De Colère! κ.λπ. (C-262/12, EU:C:2013:851), της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671), της 28ης Μαρτίου 2019, Γερμανία κατά Επιτροπής (C-405/16 P, EU:C:2019:268), της 15ης Μαΐου 2019, Achema κ.λπ. (C-706/17, EU:C:2019:407), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, FVE Holýšov I κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-850/19 P, EU:C:2021:740), προκύπτει ότι τέτοιος «φόρος» ή «φορολογική επιβάρυνση» υφίσταται μόνον όταν κράτος μέλος επιβάλλει μονομερώς και με πράξη δημόσιας εξουσίας συγκεκριμένη υποχρέωση πληρωμής στον αποδέκτη της πράξης αυτής. Όμως, στη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε διαφορετικό και, επομένως, εσφαλμένο κριτήριο, καθόσον εξέτασε αν η εν λόγω, επιβληθείσα από το κράτος, προσαύξηση έπρεπε υποχρεωτικά, βάσει νόμου, να μετακυλίεται στο σύνολό της στους τελικούς οφειλέτες αυτής.

112 Επιπλέον, κατά παράβαση της νομολογίας του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να ελέγξει την ύπαρξη εκ του νόμου υποχρεώσεως πληρωμής βαρύνουσας τον οφειλέτη.

113 Κατά δεύτερον, στο πλαίσιο των δικογράφων που κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου, οι εταιρίες WEPA, με την τρίτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου της αναιρέσεώς τους, και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αμφισβήτησαν, αντιστοίχως, τις σκέψεις 62 επ., 76, 79 και 110, καθώς και τις σκέψεις 62 έως 64 και 76 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, διότι, κατά τη γνώμη τους, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι, προκειμένου να καθοριστεί ο κρατικός ή μη χαρακτήρας των επίμαχων πόρων, η ύπαρξη υποχρεωτικής επιβάρυνσης των καταναλωτών ή των τελικών πελατών και ο κρατικός έλεγχος των κεφαλαίων ή

των διαχειριστών των κεφαλαίων αυτών αποτελούν δύο στοιχεία τα οποία «πρέπει να συντρέχουν διαζευκτικώς». Αντιθέτως, πρόκειται για σωρευτικά κριτήρια, όπως προκύπτει από τη νομολογία που απορρέει, μεταξύ άλλων, από τις αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2008, Essent Netwerk Noord κ.λπ. (C-206/06, EU:C:2008:413, σκέψεις 66, 69, 70, 72 και 75), της 28ης Μαρτίου 2019, Γερμανία κατά Επιτροπής (C-405/16 P, EU:C:2019:268, σκέψη 72), της 15ης Μαΐου 2019, Achema κ.λπ. (C-706/17, EU:C:2019:407), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, FVE Holýšov I κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

114 Επιπλέον, οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν, με τη δεύτερη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου της αναιρέσεώς τους, ότι πρέπει να πληρούται και ένα τρίτο κριτήριο. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι πρέπει να υφίσταται επαρκώς άμεσος σύνδεσμος μεταξύ της επίδικης προσαύξησης και του κρατικού προϋπολογισμού ώστε να μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη ενίσχυσης «που χορηγείται με κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Όμως, ούτε η επίμαχη απόφαση ούτε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχουν στοιχεία από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι η επίδικη προσαύξηση έχει τέτοιο σύνδεσμο με τον κρατικό προϋπολογισμό. Επιπλέον, από τις διαπιστώσεις της Επιτροπής και του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι ούτε η BNetzA ούτε κάποιος άλλος κρατικός οργανισμός ανέλαβαν την ευθύνη για την πλήρη αντιστάθμιση των απωλειών εσόδων.

115 Επιπλέον, κατά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία στηρίζεται σε διαζευκτικά κριτήρια, αντιφάσκει προς τις σκέψεις 97 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε την ύπαρξη κρατικού ελέγχου, ενώ είχε ήδη καταλήξει στην ύπαρξη υποχρεωτικής επιβάρυνσης.

116 Κατά τρίτον, κατά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η προσέγγιση αυτή του Γενικού Δικαστηρίου δεν επιρρωννύεται ούτε από τα άρθρα 30 και 110 ΣΛΕΕ, τα οποία αφορούν κατ' ουσίαν την κατάργηση και την απαγόρευση των μέτρων προστατευτισμού.

117 Κατά τέταρτον, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, κατά την οποία πρέπει να τεκμαίρεται ότι κάθε φόρος έχει κρατική προέλευση, ανεξαρτήτως των σκοπών που επιδιώκει η διάταξη αυτή, είναι νομικώς εσφαλμένη. Η ερμηνεία αυτή καταλήγει σε αποτέλεσμα μη προβλεπόμενο από τις Συνθήκες, ήτοι στο ότι κάθε ρύθμιση των τιμών της αγοράς οδηγεί σε χρήση κρατικών πόρων και πρέπει, ως εκ τούτου, να κοινοποιείται, σύμφωνα με το άρθρο 108 ΣΛΕΕ. Μια τέτοια ρύθμιση όμως θα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και όχι στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

118 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο της της δεύτερης αιτίασης του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως που προβάλλουν οι εταιρίες WEPA και φρονεί ότι το πρώτο σκέλος καθώς και η τρίτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του λόγου αυτού, όπως και το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προβάλλει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, είναι, αυτά καθεαυτά, αλυσιτελή.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

119 Οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι εφάρμοσε εσφαλμένο νομικό κριτήριο προκειμένου να καθορίσει αν τα ποσά που προκύπτουν από την επίδικη προσαύξηση προέρχονται από «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

120 Κατά πάγια νομολογία, ο χαρακτηρισμός μέτρου ως «κρατικής ενίσχυσης» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ προϋποθέτει τη συνδρομή τεσσάρων προϋποθέσεων και συγκεκριμένα, πρώτον, να πρόκειται για παρέμβαση εκ μέρους του κράτους ή «με κρατικούς πόρους», δεύτερον, η παρέμβαση αυτή να είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, τρίτον, να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στον αποδέκτη και, τέταρτον, να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

121 Όσον αφορά την πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως παρέμβαση εκ μέρους του κράτους ή ως ενίσχυση που χορηγείται «με κρατικούς πόρους» πρέπει, αφενός, να χορηγείται άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους και, αφετέρου, να μπορεί να καταλογιστεί σε κράτος μέλος (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

122 Όσον αφορά, ειδικότερα, την προϋπόθεση ότι το πλεονέκτημα πρέπει να χορηγείται «με κρατικούς πόρους», το Δικαστήριο έχει διαμορφώσει, με τη νομολογία του, δύο κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να αποδειχθεί ότι πόροι μέσω των οποίων χορηγείται τιμολογιακό πλεονέκτημα, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, αποτελούν «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψεις 34, 38, 39 και 42).

123 Συγκεκριμένα, κατά πρώτον, τα κεφάλαια που προέρχονται από φόρους ή από άλλες υποχρεωτικές επιβαρύνσεις δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και των οποίων η διαχείριση και η κατανομή διέπονται από τη νομοθεσία αυτή αποτελούν «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 38).

124 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία διευκρινίζει το κριτήριο αυτό, τα χρηματικά ποσά που προκύπτουν από την προσαύξηση τιμής την οποία επιβάλλει το κράτος στους αγοραστές ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν φορολογική επιβάρυνση που πλήττει την ηλεκτρική ενέργεια και προέρχονται από «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Για να θεωρηθούν τα χρηματικά ποσά ως κρατικοί πόροι, πρέπει να προέρχονται από υποχρεωτικές εισφορές τις οποίες επιβάλλει η νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους και η διαχείριση και η κατανομή τους να διέπονται από τη νομοθεσία αυτή, ανεξαρτήτως του αν ο μηχανισμός χρηματοδότησης εμπίπτει στην κατηγορία των εν στενή εννοία φορολογικών επιβαρύνσεων κατά το εθνικό δίκαιο. Αντιθέτως, δεν αρκεί οι διαχειριστές δικτύων να μετακυλίουν στην τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας που επιβαρύνει τους τελικούς πελάτες το επιπλέον κόστος που προκύπτει λόγω της υποχρέωσής τους να αγοράζουν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ορισμένες πηγές ενέργειας βάσει τιμολογίων καθοριζόμενων από τον νόμο, στην περίπτωση που η μετακύλιση αυτή προκύπτει μόνο από την πράξη και δεν απορρέει από νομική υποχρέωση. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, η επιβάρυνση δεν μπορεί να θεωρηθεί υποχρεωτική (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψεις 34 έως 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)

125 Κατά δεύτερον, το γεγονός ότι ορισμένα ποσά παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και συνεπώς στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν ως «κρατικοί πόροι», κατά την έννοια της διάταξης αυτής (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

126 Τα κριτήρια που μνημονεύονται στις σκέψεις 123 και 125 της παρούσας απόφασης συνιστούν διαζευκτικά κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να αποδειχθεί ότι ένα μέτρο χορηγείται «με κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 42), όπως αναγνώρισε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου σχετικά με το περιεχόμενο της απόφασης της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES (C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1).

127 Επομένως, πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στις σκέψεις 62 έως 64 και 76 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι ο κρατικός χαρακτήρας των πόρων, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μπορεί να αποδειχθεί μέσω δύο διαζευκτικών προϋποθέσεων, εκ των οποίων η μία αφορά την ύπαρξη υποχρεωτικής επιβάρυνσης των καταναλωτών ή των τελικών πελατών και η άλλη τον κρατικό έλεγχο επί της διαχείρισης του συστήματος και, ιδίως, επί των κεφαλαίων ή των διαχειριστών των κεφαλαίων αυτών. Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που έδωσε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όλα τα επιχειρήματα του εν λόγω κράτους μέλους με τα οποία αμφισβητείται η εκτίμηση αυτή πρέπει να απορριφθούν.

128 Τα επιχειρήματα των εταιριών WEPA ότι η νομολογία του Δικαστηρίου δεν καθιέρωσε διαζευκτικά κριτήρια στηρίζονται ακριβώς στη νομολογία του Δικαστηρίου, την οποία το Δικαστήριο συνόψισε στην απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES (C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1) και από την οποία συνήγαγε την ύπαρξη δύο διαζευκτικών κριτηρίων. Επομένως, τα εν λόγω επιχειρήματα επίσης είναι απορριπτέα.

129 Επιπλέον, στο μέτρο που οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε να έχει ερμηνεύσει την έννοια του «φόρου» ή της «φορολογικής επιβάρυνσης» ως υποχρέωση πληρωμής επιβαλλόμενη μονομερώς και με πράξη δημόσιας εξουσίας, καθώς και να έχει εφαρμόσει κριτήριο σχετικό με την ύπαρξη επαρκώς άμεσου συνδέσμου μεταξύ του κρατικού προϋπολογισμού και της επίδικης προσαύξησης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου που εκτέθηκε στις σκέψεις 123 έως 125 της παρούσας απόφασης, καμία από τις εναλλακτικές λύσεις που ορθώς δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο δεν κάνει λόγο για τέτοια έννοια ή τέτοιο κριτήριο. Η ύπαρξη υποχρεωτικής επιβάρυνσης, κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 123 της παρούσας απόφασης, πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα των στοιχείων που εκτίθενται στη σκέψη 124 της απόφασης αυτής. Τα στοιχεία αυτά καθορίστηκαν από τη νομολογία του Δικαστηρίου που παρατίθεται στις σκέψεις 55 έως 62 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και συνοψίζονται στις σκέψεις 34 έως 37 της απόφασης της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES (C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1), χωρίς το ζήτημα αυτό να αμφισβητείται ειδικά στο πλαίσιο των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως. Το Γενικό Δικαστήριο συμμορφώθηκε προς την ως άνω νομολογία καθόσον εξακρίβωσε, όπως ανήγγειλε στις σκέψεις 76 και 77 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αν η επίδικη προσαύξηση επιβαλλόταν από το κράτος και μετακυλιόταν στο σύνολό της υποχρεωτικά, βάσει νόμου, στους τελικούς οφειλέτες αυτής.

130 Δεύτερον, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκρινε σκόπιμο να εξετάσει, στις σκέψεις 97 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, την ύπαρξη κρατικού ελέγχου επί των εισπραττόμενων κεφαλαίων στο πλαίσιο της επίδικης προσαύξησης ή επί των διαχειριστών δικτύου, αφού διαπίστωσε, στη σκέψη 96 της απόφασης αυτής, την ύπαρξη οιονεί φορολογικής επιβάρυνσης ή υποχρεωτικής επιβάρυνσης συνεπαγόμενης τη χρήση κρατικών πόρων.

131 Είναι αληθές ότι το Γενικό Δικαστήριο θα μπορούσε να έχει παραλείψει την εξέταση αυτή σχετικά με την ύπαρξη κρατικού ελέγχου, λαμβανομένης υπόψη της διαζευκτικής φύσης των δύο κριτηρίων που εξέτασε. Εντούτοις, τίποτα δεν εμποδίζει το Γενικό Δικαστήριο, ιδίως για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης, να συνεχίσει τη συλλογιστική του με επαλλήλως παρατιθέμενες εκτιμήσεις, όπως είναι εν προκειμένω οι εκτιμήσεις σχετικά με την ύπαρξη κρατικού ελέγχου, κατά τον τρόπο που το έπραξε το Δικαστήριο με τη σκέψη 41 της απόφασης της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES (C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1).

132 Τρίτον, στο μέτρο που η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι θα ήταν αντίθετο προς τους σκοπούς του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ να θεωρηθεί κατά τεκμήριο ότι κάθε φόρος έχει κρατική προέλευση, η επιχειρηματολογία της στηρίζεται σε εσφαλμένη παραδοχή και σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

133 Πράγματι, αφενός, όπως προκύπτει από τη σκέψη 123 της παρούσας απόφασης, ως «κρατικοί πόροι», κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, μπορούν να θεωρηθούν όχι τα κεφάλαια που τροφοδοτούνται με οποιονδήποτε φόρο, αλλά μόνον εκείνα που χρηματοδοτούνται από υποχρεωτικό φόρο, προβλεπόμενο από την εθνική νομοθεσία, του οποίου η διαχείριση και κατανομή διέπεται από τη νομοθεσία αυτή. Αφετέρου, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 129 της παρούσας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επιδίωξε να εξακριβώσει, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 76 και 77 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αν η επίδικη προσαύξηση επιβαλλόταν από το κράτος και έπρεπε υποχρεωτικά, βάσει νόμου, να μετακυλίεται στο σύνολό της στους τελικούς οφειλέτες αυτής.

134 Τέταρτον, όσον αφορά την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχετικά με τα άρθρα 30 και 110 ΣΛΕΕ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στη σκέψη 85 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη, σε επάλληλη αιτιολογία που εισήγαγε με το επίρρημα «[ε]ξάλλου», τη σχετική με τις διατάξεις αυτές νομολογία. Συνήγαγε εντεύθεν ότι δεν έχει σημασία η ιδιότητα του οφειλέτη, εφόσον η φορολογική επιβάρυνση αφορούσε το επίμαχο προϊόν ή δραστηριότητα αναγκαία σε σχέση με το προϊόν αυτό. Προσέθεσε δε ότι το αποφασιστικό στοιχείο στην περίπτωση αυτή είναι ότι οι φορείς που εισέπραξαν τον φόρο δεν έχουν απλώς υποχρέωση αγοράς με δικούς τους χρηματικούς πόρους, αλλά ότι το κράτος έχει αναθέσει στους φορείς αυτούς τη διαχείριση κρατικών πόρων.

135 Δεδομένου ότι στη σκέψη αυτή παρατίθεται επάλληλη αιτιολογία, η επιχειρηματολογία η οποία βάλλει κατ' αυτής είναι αλυσιτελής.

136 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Γενικό Δικαστήριο αναφέρθηκε στη νομολογία σχετικά με τα άρθρα 30 και 110 ΣΛΕΕ όχι για να εκτιμήσει την επίδικη προσαύξηση υπό το πρίσμα των διατάξεων αυτών, αλλά για να ενισχύσει την ανάλυσή του σχετικά με την προσαύξηση αυτή υπό το πρίσμα του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι συγχέει τα διακριτά νομικά καθεστώτα που απορρέουν, αντιστοίχως, από τις δύο πρώτες εκ των ανωτέρω διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ και από την τρίτη εξ αυτών.

137 Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα των εταιριών WEPA που αντλούνται από την απουσία, εν προκειμένω, υποχρέωσης πληρωμής επιβαλλόμενης στους τελικούς καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και από τη μη αντιστάθμιση των απωλειών εσόδων, και τα οποία εκτίθενται στις σκέψεις 112 και 114 της παρούσας απόφασης, τα επιχειρήματα αυτά άπτονται της εξέτασης του βασίμου των εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με την ύπαρξη επιβάρυνσης αναγκαστικού χαρακτήρα. Επομένως, θα εξεταστούν στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής.

138 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη που διατυπώνεται στην προηγούμενη σκέψη, το πρώτο σκέλος καθώς και η δεύτερη και η τρίτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως που προβάλλουν οι εταιρίες WEPA και το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προβάλλει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει αλυσιτελή και εν μέρει αβάσιμα.

Επί της ύπαρξης επιβάρυνσης αναγκαστικού χαρακτήρα

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

139 Οι εταιρίες WEPA, με ορισμένα από τα επιχειρήματά τους που παρατίθενται στις σκέψεις 112 και 114 της παρούσας απόφασης, και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου της αναιρέσεώς της, υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι, με τις σκέψεις 78 και 82 έως 89 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εσφαλμένως το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ χαρακτηρίζοντας την επίδικη προσαύξηση ως οιονεί φορολογική επιβάρυνση ή ως υποχρεωτική επιβάρυνση.

140 Οι εταιρίες WEPA, αφενός, προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να ελέγξει την ύπαρξη εκ του νόμου υποχρεώσεως πληρωμής βαρύνουσας τον οφειλέτη. Κατά την άποψή τους, είναι αναμφισβήτητο ότι η απόφαση της BNetzA του 2011 δεν περιέχει τέτοια υποχρέωση και δεν απευθύνεται στους χρήστες του δικτύου, οπότε η υποχρέωση καταβολής της επίδικης προσαύξησης ήταν αμιγώς συμβατικής φύσεως. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι υπήρχε, δυνάμει της απόφασης αυτής, υποχρέωση είσπραξης της επίδικης προσαύξησης και μετακύλισης στους χρήστες των δικτύων, μια τέτοια υποχρέωση δεν αρκεί για να διαπιστωθεί η χρήση κρατικών πόρων. Επιπλέον, η BNetzA ούτε καθόρισε το ποσό της προσαύξησης αυτής αλλά ούτε και την εισέπραξε. Η BNetzA δεν έχει καμία εξουσία διάθεσης των συλλεγόμενων ποσών.

141 Αφετέρου, οι εταιρίες WEPA υποστηρίζουν ότι, όπως προκύπτει από τις διαπιστώσεις της Επιτροπής και του Γενικού Δικαστηρίου, ούτε η BNetzA ούτε κάποιος άλλος κρατικός οργανισμός ανέλαβαν την ευθύνη για την πλήρη αντιστάθμιση των απωλειών εσόδων.

142 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει, αφενός, ότι, ιδίως στις σκέψεις 77, 82, 83 και 85 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως διαπίστωσε ότι η σχέση μεταξύ του προμηθευτή και του τελικού καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας δεν ήταν καθοριστική για να συναχθεί η ύπαρξη υποχρεωτικής επιβάρυνσης, με την εσφαλμένη αιτιολογία ότι η επίδικη προσαύξηση επιβάλλεται όχι στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας αλλά στη χρήση του δικτύου. Αφετέρου, στις σκέψεις 84 και 86 έως 89 της απόφασης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως –και χωρίς να παραθέσει καμία αιτιολογία– αναφέρθηκε στην υποχρέωση είσπραξης και εσφαλμένως συνήγαγε εντεύθεν υποχρέωση καταβολής της επίδικης προσαύξησης προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία. Ελλείψει εκ του νόμου υποχρέωσης καταβολής της προσαύξησης, η είσπραξή της μπορεί να γίνει μόνον βάσει των κανόνων του αστικού δικαίου. Η συλλογιστική βάσει της οποίας το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε σε αυτή τη διαπίστωση και συνήγαγε αυτό το συμπέρασμα αντιφάσκει προς τη νομολογία του Δικαστηρίου.

143 Η Επιτροπή αμφισβητεί το σύνολο των επιχειρημάτων αυτών και εκτιμά ότι τα επιχειρήματα που προβάλλει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στηρίζονται σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και της νομολογίας του Δικαστηρίου και είναι, εν πάση περιπτώσει, αλυσιτελή.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

144 Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 123 της παρούσας απόφασης, τα κεφάλαια που προέρχονται από φόρους ή από άλλες υποχρεωτικές επιβαρύνσεις δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και των οποίων η διαχείριση και η κατανομή διέπονται από τη νομοθεσία αυτή αποτελούν «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

145 Εν προκειμένω, αφού εκτίμησε, στις σκέψεις 77 έως 95 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, την επίδικη προσαύξηση, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, στη σκέψη 96 της απόφασης αυτής, ότι η προσαύξηση αυτή συνεπαγόταν τη χρήση κρατικών πόρων. Προς στήριξη του συμπεράσματος αυτού, επισήμανε ότι η απόφαση της BNetzA του 2011 επέβαλλε στους διαχειριστές συστημάτων διανομής την υποχρέωση να εισπράττουν την επίδικη προσαύξηση από τους χρήστες του δικτύου και να μεταφέρουν τα αντίστοιχα έσοδα στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Έκρινε επίσης ότι ο μηχανισμός της προσαύξησης αυτής εξασφάλιζε στους διαχειριστές του δικτύου πλήρη αντιστάθμιση για την απώλεια εσόδων που υφίσταντο λόγω της επίδικης απαλλαγής, διότι το ποσό της εν λόγω προσαύξησης ήταν προσαρμοσμένο προς το ποσό των απαιτούμενων λόγω της απαλλαγής αυτής πόρων. Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε επίσης ότι το ποσό αυτό υπολογιζόταν βάσει μεθοδολογίας καθορισθείσας με την απόφαση της BNetzA του 2011, διευκρινιζομένου ότι, για το έτος 2012, η απόφαση αυτή καθόρισε το αρχικό ποσό της ίδιας προσαύξησης.

146 Κατά πρώτον, οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ισχυρίζονται ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς διαπίστωσε την ύπαρξη υποχρέωσης καταβολής της επίδικης προσαύξησης βαρύνουσας τους τελικούς καταναλωτές, στον ορισμό των οποίων, επιπλέον, εσφαλμένως συμπεριελήφθησαν οι χρήστες του δικτύου.

147 Πρώτον, όσον αφορά τον προσδιορισμό των τελικών οφειλετών της επίδικης προσαύξησης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η εν λόγω προσαύξηση αφορούσε μόνον τη σχέση μεταξύ των διαχειριστών δικτύου και των χρηστών του δικτύου, δεδομένου ότι η προσαύξηση εισπράττεται όχι λόγω της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά λόγω της χρήσης του δικτύου. Εξ αυτού συνήγαγε, στη σκέψη 83 της απόφασης αυτής, ότι το ζήτημα αν οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας ήταν υποχρεωμένοι με τη σειρά τους να μετακυλίσουν την εν λόγω προσαύξηση στους τελικούς καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας δεν ήταν κρίσιμο. Συγκεκριμένα, κατά την άποψή του, οι τελικοί οφειλέτες της προσαύξησης ήταν οι χρήστες του δικτύου, δηλαδή οι ίδιοι οι προμηθευτές καθώς και οι τελικοί καταναλωτές που ήταν απευθείας συνδεδεμένοι με το δίκτυο, και όχι οι άλλοι τελικοί καταναλωτές.

148 Συναφώς, η εκτίμηση ότι η επίδικη προσαύξηση εισπράττεται λόγω της χρήσης του δικτύου και ότι οι χρήστες του δικτύου πρέπει να θεωρηθούν ως τελικοί καταναλωτές εμπίπτουν στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Σύμφωνα, όμως, με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 93 της παρούσας απόφασης, όταν δεν προβάλλεται οποιοσδήποτε ισχυρισμός περί παραμορφώσεως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει την εκτίμηση αυτή.

149 Δεύτερον, όσον αφορά την ύπαρξη υποχρεώσεως καταβολής εκ μέρους των χρηστών του δικτύου, από τις σκέψεις 84 και 86 έως 88 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υιοθέτησε τις εκτιμήσεις της Επιτροπής σύμφωνα με τις οποίες η απόφαση της BNetzA του 2011 επέβαλλε στους διαχειριστές συστημάτων διανομής την υποχρέωση είσπραξης και μετακύλισης της επίδικης προσαύξησης και ότι η απόφαση αυτή προέβλεπε τη μηνιαία μεταφορά των εσόδων που προέκυπταν από την εν λόγω προσαύξηση στους διάφορους

διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Εξ αυτού συνήγαγε ότι η επίδικη προσαύξηση, που επιβλήθηκε από διοικητική αρχή με μέτρο κανονιστικής φύσεως, είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα έναντι των χρηστών του δικτύου.

150 Επομένως, από τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου ως προς τα πραγματικά περιστατικά, οι οποίες δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι η απόφαση της BNetzA του 2011 υποχρέωνε πράγματι τους διαχειριστές συστημάτων διανομής να εισπράττουν την επίδικη προσαύξηση από τους χρήστες του δικτύου. Δεν αμφισβητείται επίσης, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών διαπιστώσεων στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 12, 66 και 93 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, οι οποίες δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου, ότι η απόφαση αυτή προέβλεπε τη μεθοδολογία κατά την οποία το ύψος της επίδικης προσαύξησης έπρεπε να καθορίζεται, ετησίως, από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς.

151 Υπό το πρίσμα πάντως της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 124 της παρούσας απόφασης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα ποσά που προκύπτουν από υποχρεωτική εισφορά η οποία, όπως η επίδικη προσαύξηση, επιβάλλεται με μέτρο κανονιστικής φύσεως, το οποίο προσδιορίζει τους φορείς, έστω και ιδιωτικούς, που είναι επιφορτισμένοι με την είσπραξη της εισφοράς αυτής από τους οφειλέτες οι οποίοι επίσης προσδιορίζονται στο εν λόγω μέτρο και καθορίζει τη μέθοδο, έστω και γενική, που καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του ποσού της εισφοράς και την ετήσια αναπροσαρμογή του, προέρχονται από «κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, δεδομένου ότι η εν λόγω εισφορά απορρέει από μέτρο κανονιστικής φύσεως, το οποίο υποχρεώνει τους διαχειριστές δικτύου να την εισπράττουν, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οφείλεται σε απλή πρακτική.

152 Είναι αδιάφορο, συναφώς, ότι το μέτρο κανονιστικής φύσεως προβλέπει μόνον υποχρέωση των διαχειριστών δικτύου για είσπραξη της επίδικης προσαύξησης, χωρίς να προσδιορίζει ρητώς υποχρέωση των χρηστών του δικτύου για καταβολή της εν λόγω προσαύξησης. Πράγματι, η πρακτική αποτελεσματικότητα της εκ του νόμου υποχρέωσης είσπραξης της εν λόγω προσαύξησης συνεπάγεται, κατ' ανάγκην, αντίστοιχη υποχρέωση καταβολής του φόρου αυτού εκ μέρους των οφειλετών του.

153 Κατά δεύτερον, όσον αφορά την προβαλλόμενη από τις εταιρίες WEPA αντιστάθμιση του κόστους που συνεπαγόταν η επίδικη απαλλαγή, υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραπέμποντας στην απόφαση της BNetzA του 2011, υιοθέτησε, με τις σκέψεις 90, 91 και 94 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τη διαπίστωση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την επίμαχη απόφαση ότι ο μηχανισμός της επίδικης προσαύξησης εξασφάλιζε στους διαχειριστές δικτύου την πλήρη αντιστάθμιση για την απώλεια εσόδων που υφίσταντο λόγω της επίδικης απαλλαγής, διότι το ποσό της εν λόγω προσαύξησης ήταν προσαρμοσμένο προς το ποσό των απαιτούμενων λόγω της απαλλαγής αυτής πόρων.

154 Όπως, όμως, επισημάνθηκε στη σκέψη 106 της παρούσας απόφασης, η εκτίμηση ότι η προβλεπόμενη από την απόφαση της BNetzA του 2011 μεθοδολογία καθορισμού του ποσού της επίδικης προσαύξησης έπρεπε να καταστήσει δυνατή την κάλυψη όλων των δαπανών που συνδέονταν με την επίδικη απαλλαγή εμπίπτει στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, την οποία το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ελέγξει στο στάδιο της αιτήσεως αναιρέσεως, εφόσον δεν προβάλλεται ισχυρισμός περί παραμορφώσεως, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 93 της παρούσας απόφασης.

155 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω σκέψεων, τα επιχειρήματα των εταιριών WEPA καθώς και το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προβάλλει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει απαράδεκτα και εν μέρει αβάσιμα.

Επί του κρατικού ελέγχου

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

156 Οι εταιρίες WEPA, με την πρώτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου της αιτήσεώς τους αναιρέσεως, και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου της δικής της αιτήσεως αναιρέσεως, προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι υφίσταται κρατικός έλεγχος επί των κεφαλαίων που προέρχονται από την επίδικη προσαύξηση.

157 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η πρώτη αυτή αιτίαση καθώς και το τρίτο αυτό σκέλος είναι αβάσιμα και, εν πάση περιπτώσει, αλυσιτελή.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

158 Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 122 έως 126 της παρούσας απόφασης, η ύπαρξη φόρου ή άλλων υποχρεωτικών εισφορών δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας των οποίων η διαχείριση και η κατανομή διέπεται από τη νομοθεσία αυτή και η ύπαρξη κρατικού ελέγχου επί των επίμαχων ποσών συνιστούν δύο διαζευκτικά κριτήρια που καθιστούν δυνατό να προσδιοριστεί αν πρόκειται περί «κρατικών πόρων», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

159 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η επίδικη προσαύξηση συνιστούσε οιονεί φορολογική επιβάρυνση ή υποχρεωτική φορολογική επιβάρυνση συνεπαγόμενη τη χρήση «κρατικών πόρων», κατά την έννοια της νομολογίας αυτής. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 144 έως 155 της παρούσας απόφασης, οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν απέδειξαν ότι η διαπίστωση αυτή του Γενικού Δικαστηρίου ενέχει πλάνη περί το δίκαιο.

160 Η εν λόγω διαπίστωση αρκεί, αφ' εαυτής, για να γίνει δεκτό ότι το επίμαχο μέτρο χορηγήθηκε με κρατικούς πόρους κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί αν τα επίμαχα ποσά τελούσαν υπό κρατικό έλεγχο.

161 Ως εκ τούτου, η πρώτη αιτίαση του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου που προβάλλουν οι εταιρίες WEPA και το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας είναι αλυσιτελή.

162 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος που προβλήθηκε προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P καθώς και ο μοναδικός λόγος που προβλήθηκε προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

163 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι απορρίφθηκαν όλοι οι λόγοι που προβλήθηκαν προς στήριξη των κύριων αιτήσεων αναιρέσεως στις υποθέσεις C-795/21 P και C-796/21 P, οι αιτήσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

164 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Το άρθρο 138, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου, καθώς και ότι, όταν οι ηττηθέντες διάδικοι είναι περισσότεροι του ενός, το Δικαστήριο αποφασίζει για την κατανομή των εξόδων.

165 Εν προκειμένω, η οι εταιρίες WEPA και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ηττήθηκαν ως προς το σύνολο των αιτημάτων τους όσον αφορά, αντιστοίχως, την κύρια αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-795/21 P και την κύρια αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-796/21 P, ενώ η Επιτροπή ηττήθηκε ως προς το σύνολο των αιτημάτων της όσον αφορά τις ανταναιρέσεις στις υποθέσεις αυτές.

166 Υπό τις συνθήκες αυτές, κατ' ορθή εκτίμηση των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, έκαστος διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει τις κύριες αναιρέσεις και τις ανταναιρέσεις.**

2) **Η WEPA Hygieneprodukte GmbH, η WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

(υπογραφές)